

ULUSLAR ARASI DAĞCILIK FEDERASYONU (UIAA) **ÇEVRE KORUMA KURAL VE YÖNERGELERİ**

Kabul edildiği tarih ve yer: UIAA Genel Kurulu / 4 Ekim 1997 / Kranjska Gora, Slovenya

- 1) Bu deklarasyon, dağcılarını ilgilendiren esas çevresel konular hakkında bir çerçeve çizmektedir. “Dağcılık” terimi ile, UIAA’ya üye federasyonların yaptığı faaliyetler kastedilmektedir ve tırmanış, yürüyüş ve dağ kayağı faaliyetlerini içermektedir.
- 2) Bu deklarasyon, dağcılık faaliyetlerinin dağlardaki etkilerini konu almaktadır. Uluslar arası dağcılık federasyonu, dağcılarının dağlardaki çevre koşullarının korunmasında önemli bir rol oynamalarını beklemektedir.
- 3) Bu belgedeki kural ve yönergeler, üye federasyonların dağcılık faaliyetlerini desteklerken uyması gerekenler hakkında bir çerçeve çizmektedir. Üye federasyonların, kaynağı ne olursa olsun, dağcılık faaliyetlerinin çevreye duyarlı bir şekilde gerçekleştirildiğinden emin olması ve dağlık alanların korunmasına yardımcı bulunması beklenmektedir. Bu belgedeki kural ve yönergeler, uluslar arası yönergeler, UIAA raporları ve kabul edilen değerler temel alınarak hazırlanmıştır. İlgili referanslar **EK**’te sunulmaktadır.

DEĞERLER

- 4) UIAA’nın çalışmalarının merkezinde, en yüksek dağlardan vadilere kadar her yerde, tüm dünya vatandaşlarının özgürce dağcılık faaliyetlerini yapabilmesi yer almaktadır. Tırmanma özgürlüğü, insanların doğadan ve manzaralarından zevk alabilmeleri için gereken toprağa ve suya erişim hakkının bir parçasıdır ve 1996 Dünya Koruma Kongresi’nde kabul edilmiştir. Bu özgürlük, ayrıca, maceraya ve fiziksel egzersize duyulan gereksinimi de içinde barındırmakta ve dağcılık sporunun zihinsel ve sosyal boyutlarının da altını çizmektedir. Bu değerlerin savunulması, daha geniş kapsamlı olan UIAA çevre koruma hedefleri için başlangıç noktasını oluşturmaktadır.
- 5) UIAA; dağlık alanları, biyolojik çeşitliliğin deposu olarak kabul etmektedir. Bu alanlar, önemli manevi ve tarihsel değerlere ev sahipliği yapmış, iklim ve jeolojinin etkileri ile olduğu olağanüstü güzellikler sunmuştur. Bu alanlar, uzak, yabani ve doğal olan bölgelerden insanların yaşadığı bölgelere kadar çeşitlilik göstermektedir ve çoğunlukla kültürel geçmişle etkileşim göstermektedir. UIAA, bu alanların, çoğunlukla çok hassas ve kolaylıkla zarar görebilecek ekosistemlere

ve yöresel yaşam biçimlerine sahip olduğunu kabul etmekte ve dış tehlikelere dikkat çekmektedir.

- 6) UIAA; dağların genellikle, bir bütün olarak insan yaşamı için gerekli temel ürünlerin kaynağı olduğunu belirtmektedir. Bunlar içinde, sıradağlardan akıp gelen dereler ve su akıntıları temiz su kaynakları olarak hayati öneme sahiptir. Benzer şekilde, UIAA, dağlık alanların ormancılık, tarım, madencilik ve enerji amaçlı kullanımı kabul etmektedir. Bununla beraber, UIAA, ayrıca belirtmektedir ki; sözü edilen ürünlerin elde edilme süreçleri dağlık alanların korunmaları ile uyuşmamaktadır.
- 7) UIAA, yerel ekonomilere can vermesinden ötürü dağ turizmini desteklemektedir. Özellikle yerel ticari ürünlerin yetiştirilmesi de bu kapsamdadır. Bu da yerel toprak yönetim yeteneklerinin gelişmiş olmasını gerektirmektedir. UIAA ayrıca, dağcılarının yaptığı faaliyetlerin, yerel halka destek olması ve böylece dağcılık yapan insanların da bundan fayda görmeleri konusunda yakından ilgilidir.

ETKİLER

- 8) UIAA, dağcılarının, birçok başka kişilerin ve kurumların da olması gerektiği gibi, dağlardaki çevre koşullarının geleceği hakkında duyarlı olacaklarına inanmaktadır. Aşağıdaki etki türleri, bir bütün olarak dağ ekosistemleri ve dağlarda yaşayan insanlar için bir tehdit oluşturmaktadır. Bu tip tehditler, gelecekte dağcılıktan alınacak zevki etkileyebileceği gibi dağcılığın yapılabilirliğini de etkileyebilir.
- 9) Ormanların katledilmesi, aşırı kazılar veya geniş yangınlar biyoçeşitliliğin kaybedilmesine neden olmaktadır. Sözü edilen olayların, doğal bitki örtüsü, hayvan türlerinin zenginliği ve erozyon yolu ile toprak kayıpları üzerinde çok önemli etkileri vardır. Dağların el değmemiş, vahşi karakterleri giderek kaybedilmektedir.
- 10) Büyük ölçekli yüzeysel değişiklikler. Geniş ölçekli maden aramaları, hidroelektrik enerji santralleri, yollar, trenyolları, telekomünikasyon yapıları, kayak merkezleri ve turizm amaçlı yapılar özellikle duyarlı olunması gereken konulardır.
- 11) Uçakların ve motorlu araçların su ve hava ile etkileşiminin bir sonucu olarak iklim değişikliği ve genel kirlilik. Dünya üzerinde kirlilikten nasibini almamış bir doğal alan bulmak neredeyse imkansızdır ve bütün Dünya iklim değişikliğinden etkilenmektedir. Dağcılarının yaptıkları faaliyetlerle doğaya hangi ölçüde ve nasıl etkide bulduklarını bilmeleri, üzerinde düşünmeleri gerekmektedir. Buldukları toplumlarla ilişkileri göz önüne alındığında, dağcılar çevrelerini etkileyerek Dünyanın daha az kirli bir yer olmasını sağlayabilirler.
- 12) Hassas bölgelerin aşırı kullanımı. Bazı hassas bölgelerin dağcılar dahil çok sayıda kişi tarafından ziyaret edilmesi çevreye önemli zararlar vermektedir. Bu zararlar, görece olarak küçük alanlarda görülmekte ve bir bütün olarak yukarıda bahsedilen etkenlerden çok daha az çevreye zarar vermektedir. Yine de, bu aşırı kullanım bazı Dünyaca bilinen yerleri etkilemektedir. Örneğin, dağcılar, yürüyüşçüler ve hacılar tarafından kullanılan patikalar ve yüksek dağlar etrafındaki ana kamplar veya tırmanıcıların, kuş gözlemcilerinin ve botanikçilerin çok sevdiği sarp

kayalıklar ve uçurumlar. Yürüyüş organizasyonu yapanların, dağcılık ekspedisyonları düzenleyenlerin ve tırmanışçıların bu hassas noktaları göz önünde bulundurması ve en iyi pratik çözümleri geliştirmeleri beklenmektedir.

KATILIM

13) UIAA inanmaktadır ki; en iyi olarak dağcılar çevresel sorumlulukları taşıyacak ve dağlık alanların korunmasına yardım edeceklerdir. Temel gereksinimler:

13.1 Karar vericileri, dağların ve dağlarda yaşayan insanların önemi ile duyarlı ve çevreye saygılı dağcılığın en üst seviyede desteklenmesi gereken bir spor olduğu konusunda ikna etmek.

13.2 Sorumluluk duygusuyla hareket ederek, dağlara erişim özgürlüğünün genişletilmesine çalışmak.

13.3 Birçok dağcılık faaliyetinde, eşsiz güzellikteki yerlerden geçilmektedir. Dağcıların bu doğal güzellikleri korumaya devam etmeleri gerekmektedir.

13.4 Çevreye en az zararlı dağcılık yöntemlerinin geliştirilmesi. Seyahat ve dağa yaklaşımlarda fosil yakıtların kullanımının ve kirliliğin azaltılması. Geri dönüşümü olan malzemelerin kullanılması.

13.5 Dağlık alanların korunmasına yardım eden anlaşmaların ve yasal düzenlemelerin desteklenmesi. Bu düzenlemelerin, çevresel faktörlerin göz önüne alınması koşuluyla, dağcılık faaliyetlerine engel olmayacakları varsayılmaktadır.

13.5.1 Doğa parkları ve alanları gibi koruma altındaki bölgelerin oluşturulmasını desteklemek. Bu alanlar, dağ yabani hayatını ve bitki örtüsünü içermektedirler ve doğa parklarının bu alanları koruması beklenmektedir. Dağcılık faaliyetleri için gerekenlerin, koruma altındaki alanlar ile uyumlu olmaları gerekmektedir.

13.5.2 Gerekli olduğu hallerde, dağcılık menfaatleri açısından kabul edilebilecek adil bir şekilde uygulanan düzenlemeleri desteklemek.

13.5.3 Uygun ve adil bir şekilde belirlenmiş ücretlerle dağcılarının yerel ekonomiye ve çevrenin korunmasına destek olmasının sağlanması.

13.6 Doğal alanların doğru kullanımına yardım eden eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi. Özellikle, dağcılık eğitmenlerinin ve rehberlerinin çevre konularında eğitilmelerinin sağlanması.

13.7 Dağcılık federasyonları ve sivil toplum örgütleri ile hükümetler ve uluslar arası örgütler arasında fikir alışverişinin desteklenmesi. Özellikle, doğal alanları etkilemeleri dolayısıyla toprak kullanımı, enerji ve ulaşım politikaları konularında.

13.8 Doğayı korumayı hedef almış kuruluşlarla dağcılık kulüp ve federasyonları arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve dağların akıllı kullanımı ile dağlara erişim özgürlüğünün sağlanması.

14) Bu temel maddeler, UIAA'nın çevre politikalarının ana hatlarını çizmekte ve üye federasyonlara dağcılık aktivitelerini desteklerken bir çerçeve sunmaktadır.

EK:

Uluslar arası Anlaşmalar

- 1) Toprağa ve suya ulaşım hakkı. UIAA'nın desteği ile Dünya Koruma Birliği'nin (IUCN) 1996'da Montreal, Kanada'da yaptığı Dünya Koruma Kongresi'nde kabul edildi.
- 2) Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 1996 yılında kabul edilen Spor ve Çevre Deklarasyonu.

UIAA tarafından kabul edilen veya tebliğ edilen deklarasyonlar:

- Kathmandu Deklarasyonu (1982)
- Matsumoto Dağ Koruma Raporu (1992)
- Çöp Azaltım Programı (1992)
- Dağlık Alanlardaki Turistik Uçuşlar Hakkında Düzenleme (1994)
- Dağ Kayağı Yarışmaları için Yönergeler (1994)
- Tırmanış Yarışmaları Hakkında Düzenlemeler (1995)
- Cape Town "Erişim ve Koruma Politikası" Konferansı (1995)
- UIAA Ekspedisyon Kuralları ve Etiği (1987)

Uluslararası Dağcılık Federasyonu
Union Internationale Des Associations d'Alpinisme (UIAA)
<http://www.theuiaa.org>

